

nebesko", ili je u igri nešto posve drugo?"; "Da li je drevno i autentično religiozno-hrišćansko opredljenje čekanje napada aviona NATO-a na brdima oko Sarajeva uz logorske vatre, rakiju i pečenog bika?"

Daleko od toga da nije bilo potrzanja tih zahtevnih upita, naročito pre i uoči drugog svetskog rata. Oni su zaokupljali i episkopa Nikolaja (Velimirovića) (1977;:255), koji je u čuvenoj i dalekosežnoj polemici otpozdravio nemakim teolozima: "Vama izgleda, da se crkva pravoslavna slabo interesuje svetskim mirom, i to vas muči." Nije se čuditi muci zapadnih bogoslova jer se hrani iz vlastite civilizacijske matrice. Prigrlivši racionalistički način mišljenja u bogoslovlju, oni su zagubili mističku nit hrišćanske vere i ne razumevaju da se crkve u ponečemu razlikuju, iako sve odreda pretenduju na hrišćanskost. Takva jedna, u sociološkom pogledu, životna različitost jeste društvena doktrina. Dok je Rimokatolička crkva poseduje temeljno i sistematski razrađenu – obaveza je njenih sveštenika da, pored kanonizovane verske istine, katolicima prenose i socijalni nauk kao drugi deo božijeg plana – dotle pravoslavnoj crkvi manjka moderno zasnovana društvena doktrina. 2) Pravoslavni jereji daju primat mističkim sadržajima vere, razmatrajući društveno-političku materiju sporadično, razbijeno i po "sopstvenom" nahođenju...

Za razrešenje priče o ratu (i miru) i stradanju ključ je smešten u osnove društvene doktrine hrišćanskih konfesija. Rimokatolička crkva za bazu socijalnog učenja uzima Bibliju i prirodno pravo, što proizvodi važne učinke u praktičnom delovanju. Pravoslavna veroispovest se oslanja na Sveto pismo i predanje, eliminišući prirodno pravo. "U Bibliji se ne spominje ta reč" – naglašava ep. Nikolaj (1977:255). Iz ove, naoko jednostavne i bezazlene, distinkcije proizlaze ključne implikacije po tumačenje pravoslavnog shvatanja rata (i mira).

2. Pravoslavlje o ratu.

U pravoslavnoj književnosti razasuti su tekstovi o tome kako ovaj "ravnopravni krak" hrišćanstva gleda na rat. Ovde je neizvodljivo prikazati tu bogatu paletu mišljenja, pa smo primorani da se poslužimo dužim izvodima